

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 8. De malis lingua, & de bono silentii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

rat, trahitque voluntatem, ut pravis tandem delectationibus assensum præbeat: quod malum aliter evitari nequit, nisi sensus à noxiis voluptatibus retrahantur. Porro mors sensuum, de qua sermo est, duplici modo contingit, physice, & moraliter. Physice cum sensus omnino à suo objecto remouetur, ut cum oculi ab omni etiam innoxia pulchritudine avertuntur, aures clauduntur quibuscumque sermonibus, & concentibus delectabilibus: moraliter cum sensus non à re ipsa, sed à rei fruitione divellitur, quando scilicet oculus videt, auris audit, sed à rebus visis, & auditis omnis complacentia remouetur. Prima mors, sive separatio securior, & facilior est, dummodo discretionem regat: facilius enim omnem pravæ delectationis occasionem evitare, quam moderationem in ea servare. Altera gravi periculo exposita est, quia sensuum illecebæ magnam vim habent, & ob consensum, ac sympathiam potentiarum, facillimè animam deprimunt ad carnales oblectationes. Et quia ferè cum lacte sensibus blandiri didicimus, licet postea agnoscamus quàm fluxæ sint, & vanæ eorum delectationes, & quàm gravia inferant animæ detrimenta; manent tamen de illis præconceptæ notiones, & fixæ potentiis imagines, donec longo meditando usu, actibusque contrariis paulatim evanescent, & solida Christianæ vitæ principia menti inferuntur. Spiritus est Deus, actusque purissimus, ad quem peringere nemo potest, nisi nubes phantasmatum dissipentur, ipsumque corpus, & sensus continuo usu mortificationis spirituales quodammodo efficiantur.

§. VII.

De pugna adversus gulam, & carnem.

Omnia bona exteriora, omnem seculi pompam, omnem voluptatem deserere & coercere, homini Deum timentis, studioque virtutum sedulo incumbenti non est difficile; at alimenta corpori subtrahere nemo potest; reficiendum enim est edendo, & bibendo, & quotidie urget ista necessitas. Sed quia hæc ipsa suavis est nobis, adversus hanc suavitatem pugnandum est, ne infidetur concupiscentia, & quod salutis causâ facere cogimur, transcat in voluptatem, quæ plerumque præire conatur, cum sequi debeat. Naturali indigentia paucæ sufficiunt, sed quod illi fatis est, delectationi parum est. Sæpè nescimus

utrum subsidium petat inevitabilis corporis cura, an fallacia concupiscentiæ nos decipiat, & in hac incertitudine hilarescit infelix anima, ut salutis obtentu intemperantiam excuset. His tentationibus, quia quotidianæ sunt, quotidie resistendum, & eâ moderatione alendum corpus, ne metam necessariæ nutritionis excedamus. Nihil salubrius animæ & corpori, quàm parca, modesta, & frugalis mensa. Pravas affectiones facile moderatur, qui cibi & potus abundantia fomitem illis non subministrat. Lautiores epulas, & convivia appetere, de illis loqui, ea meditari hominum est, qui terrena sapiunt, & quorum Deus venter est. Christianus verò, ut hominem penitentem decet, nec quidem de cibo cogitat, nisi urgente necessitate: tum ad mensam ea animi præparatione accedat ac si solo pane vesci, & aquam bibere deberet; ex quo fit, ut sit illi suavissimum quicquid superadditum fuerit. Id autem facile quisque servabit, si Sanctorum jejunia ac ferè incredibilem abstinentiam mente revolvat, & sibi Christum imitandum proponat, felle & aceto potatam. Animus ad hæc intentus non attendit ad escas. In pugna verò adversus carnem removenda primum est omnis tentationis occasio, servata in omnibus modestiâ, & severitate, omniumque sensuum continentia. Omnium deinde mulierum vitandum consortium, quoniam magna in diverso sexu vis fomitis est, & ad id uterque fertur, ad quod provocat lex naturæ; etiam si pars superior contradicat: nam menti insiguitur corporalis figura, & sæpè recurrit influens cordi insanabile vulnus. Cavendum denique, ne nimia nos fiducia decipiat, nam qui non timet, jam lapsus est.

§. VIII.

De malis lingue, & de bono silentii.

Difficile est paucis explicare quot mala & damna ex lingua proveniant. In multiloquio non desse peccatum, Spiritus Sancti sententia est (Prov. 10: 19.) loquacitas enim fons est vitiorum, indicium ignorantia, argumentum stultitiæ, fervoris extinctio. Omnis ferè sermo ex superbia procedit, nam loquimur, ut doceamus, ut nos sapientes esse & prudentes ostendamus. Sibi quisque persuadet se multa scire, quæ libenter effluit, ut aliquid esse videatur. Sicut autem corruptus sensim attractus inficit corpus, ita loquacitas animam vitiat, ejusque robur enervat.

Inde enim proveniunt dissolutiones, querelæ, detractiones, mendacia, rixæ, scurrilitates, & omnia mala. Frustrâ laborat, ut donum orationis, & internam pacem obtineat, qui frænum & custodiam ori suo non ponit. Frustrâ fatagit proprios emendare defectus, qui aliorum censor est. Hoc laqueo plerique involvuntur: alios reprehendunt, sibi adulantur: alios deprimunt, se & sua jactanter extollunt. Pauci admodum sunt, qui huic vitio renuntiant, qui vitam suam ita irreprehensibilem exhibeant, ut non libenter alienam reprehendant. Tanta mirum hujus mali libido mentes hominum invasit, ut illi etiam, qui ab aliis vitiis longius recesserunt, in hoc, veluti in extremum diaboli laqueum infeliciter incidant. Docuit me vir magnus, numquam se vidisse hominem loquacem in bonis operibus perseverasse. Magna itaque res est taciturnitas, per quam ab hominum consortio recedentes discimus cum Deo miscere colloquia. Lingua enim in vanum silet, nisi Spiritus cum Deo loquatur. Omnia quæ patimur, calumnias, persecutiones, infirmitates, & animi afflictiones, silentium sanctificat: nam qui hæc tolerat, & tacet, sacrificat Deo corpus, animam, existimationem, facultates, & omnia bona sua: tum Christum imitatur, qui quasi agnus coram tondente se obmutuit, & non aperuit os suum: liber denique ab omni perturbatione, tranquillâ fruitur sui ipsius possessione. Est quidem nonnunquam sui defensio necessaria, sed ingens cautela adhibenda, ne Christianæ modestiæ, & humilitatis moderamen excedatur. Vix autem accidit casus, in quo quis tueri famam suam teneatur, nisi aut munus publicum gerat, ad quod exercendum redderetur inhabilis, si bonum ejus nomen per calumniam denigraretur: aut cum uni impositum crimen in aliorum dedecus vergit, quibus prospiciendum sit: aut cum quis à legitimo superiore de veritate interrogatur. Rebus in cæteris consultius est tam linguâ, quàm animo tacere, neque enim prodest exterior taciturnitas, si intus commoti affectus tumultuantur. *Obmutui*, ait Propheta, & *filii à bonis* (Psal. 38.) Quod si à bonis sermonibus abstinere interdum oportet ob silentii præstantiam, quanto magis à noxiis, & inutilibus? Sapientissimus est, qui scit tacere, difficilius etenim est nosse tacere, quàm loqui.

§. IX.

De bona, & mala delectatione, & de illorum infelicitate, qui prapostero sine virtutem colunt.

Nihil naturæ rationali verè, & ex se delectabile est, nisi vita secundum virtutem: quæ enim vulgo delectabilia videntur, veram, & solidam delectationem non habent, quia sibi invicem adversantur, & quod uni placet, alteri displicet: quod uni dulce, alteri amarum videtur. Sic prodigus in effusione pecuniæ, avarus in ea custodienda & conservanda delectatur. Hæc siquidem delectationes non sunt secundum rationem, quæ omnibus communis est, sed secundum corruptionem appetitus à ratione deficientis. Sicut palatum febricitantis certum judicium ferre nequit de sapore & condimento ciborum; ita nec sensus vitiosi hominis capax est delectationis, quæ ex virtute percipitur. Et quidem bonum sensibile naturæ instinctu cunctis placet, sed qua moderatione placere debeat, & quid in usu illius servandum sit, pauci dignoscunt. Ad majora homo conditus est, quam ut serviat voluptatibus sensuum. Contemplatio & fruitio summi boni finis illius est: naturæ verò irrationalis finis est sensuum delectatio. Sed quia homo veritatem contemplari nequit, nisi per species, & phantasmata à sensibus accepta, nec potentiæ rationales officio suo fungi possunt in corpore malè affecto; idèò pertinet ad naturam hominis sui corporis curam rationalem & moderatam habere, ut potentiæ corporales aptiores fiant, & alacriores ad sua munera exercenda. Quod si quis finem constituat in his, quæ ad corpus spectant, ut si cibum sumat propter solam delectationem: hic procul dubio peccat, naturæ ordinem pervertens, quæ gratum cibo saporem indidit, ut eo alliceret ad necessaria vitæ alimenta, non ut in eo finem suum ponat, sicut bruta ratione carentia. Certum profectò est, non posse hominem in hac vita omni delectatione carere, nam vel terrenis vel cælestibus delectatur; sed quò magis cælestia appetit, eò majori fastidio à terrenis abhorret. Utrisque simul, & æqualiter delectari nemo potest. Multi quoque sunt, qui virtutis splendore, & pulchritudine magis quàm ipsâ virtute delectantur. Ad amorem Dei aspirant, quia excelsus, & sublimis est: vitam ducunt duriorum, quia vis quædam & generositas animæ in ea elucet: pacem interiorum sectantur
ejus